

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

КЕНГЕШЛЕ

Республиканы социал-экономика айныууну бир талай сорууна кыралганды

Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Коков** республиканы Правительствоосуну келечилери бла ишчи кенгеш бардырганды. Жашауда бардырулары миллет проектлени неда башка кырал программаланы чеклерине кирмеген, алай энчи ишлеуно эм кырал властыны федерал органларында болжалга салынмаган оноулары излеген республиканы социал-экономика айныуу бла байламлы талай сорууга кыралганды.

Сёз билим бериу, саулык саклау, маданият, спорт, инженер эм транспорт инфраструктура объектлени жангыртууно эм тынгылы ремонт этюну, КъМР-ни экономикасын, туризм, экологиасын, суу бла жалчытууно айнытуу проектлени юсюнден барганды. Бу проектлени жашауга кийириуе энчи инвестицияланы кышуу,

кырал-энчи партнёрлук онгланы хайырлануу амаллауга кыралганды.

КъМР-ни Башчысы республикада жашаганланы таптыклары бла байламлы эм тамамланууно излеген магъаналы соруула жуук заманда федерал мини-

стерстволаны бла ведомстволаны таматарлары бла тюбешиуледе кётюрюлуклерин белгилегенди. Повестканы темасына кёре КъМР-ни Правительствоосуну Председатели **Мусукланы Алий**, профилыни министерстволаны оночулары да сёлешгенди.

Ал жанында – жашау этерге жарашмагъан журтланы фондун азайтуу программаны тамамлау магарла

Къабарты-Малкъарны Башчысы **Казбек Коков** видеоконференция халда Россейни вице-премьер **Марат Хуснуллин** бардырган селектор кенгешге кыатышханды. Анда «Жашау журтла эм шахар болумла» миллет проектни чегинде жашау этерге келишимеген журтланы фондун азайтуу программаны бардыруу соруула сюзолгенди.

Марат Хуснуллин регионлауга гражданланы тозураган жашау журтладан кётюрюуге алгга бёлюннген 50 миллиард сомдан 80 проценти экинчи хайырланган рынокдан сатып алыулауга угъай, жангы жашау журтланы ишлеуге бёлюнрюгюн айтханды. Вице-премьер-

ни айтханына кёре, быйыл программа пландан иги да алгга чыгып тамамланды, регионланы асламысы жылгга белгиленген кётюрюлуктен озганды. Ол билдиргенича, Къырал Думага тозураган журтладан теркирек кётюрюуча ЖКХ фондун игилендируу законпроект жиберилгенди. Ана кюз арты сессияда кырауга белгиленгенди.

Къурулушну ёлчелерин азайтмаз ючюн, дегенди Марат Хуснуллин, экинчи жылны бюджетине бир ненча опция салыннганды. Аладан бирине кёре кырал къурулушну подричигини, жылгга этилген финансирование хайырлануу бошалса, банкда льготалы кредит алып, ызы бла келир заманда кырал

контрактны ырысхасын жангыдан жалчытханларын сора аны кыайтары онгу барды. Ол амалны Минстройну ызында социал къурулуш эм жол проектлени бардырганда хайырлануу боллугун чертгенди вице-премьер.

Андан сора да, РФ-ни Правительствоосуну Председатели орунбасары буйругуу бла 100 чакълы бир росей шахар жыйымдык халда айнытуу энчи жангы программага кышуулукудула. Россейни Минстроу жуук заманда заяваланы жыйыу эм керекли жумушланы жалчытуу бла кюреширди. Программаны чегинде энчи эс шахарланы таза суу эм качеству канализация бла жалчытууга

бёлюнрюкю.

Кенгешни чегинде «Къоркъуусуз эм качеству автомобил жолла» миллет проектни бардыруу соруула да сюзолгенди. Марат Хуснуллин къурулуш болжалдан алгга бардырган регионлауга РФ-ни Правительствоосуну 2021 жылда кыошак халда 100 миллиард сомну белгилегени билдиргенди. Вице-премьер субъектлени оночуларын жуук юч жылгга къурулуш планларына эс бурганлай турууга эм кыалган ырысханы эм жылгга жетдирирге чакырыганды.

КъМР-ни Башчысыны
бла Правительствоосуну
пресс-службасы.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В. Коковну Адыглары (черкеслилени) кюнү бла АЛГЫШЛАУ

Къабарты-Малкъарны хурметли жамауаты!

Тамбла бизни республика Адыглары (черкеслилени) кюнүн белгилерикди. Алыкка жаш байрам адыг халкыны кётюрюлуктен келген тарыхын, аны тёлюлерини жетишимлерин белгилейди. Ол жалаанда адыглары угъай, Къабарты-Малкъарны жеринде ёмюрледен бери мамырыкка бла келишиулукде жашаган бири халкыны да биригулерини белгисиди. Бизни борчубуз ол кыйматны сакларгады, аны келлик тёлюлеге ётдюрюгеди.

Адыглары тарыхы кётюрюлуктен Россейни къадары бла байламды. Адыг халкыны келечилери кыайда жашасала да, Россей кырал аланы социал-экономика, интеллектуал эм маданият айныуларына, энчи миллет культураларын бла тёрелерин саклауга, тыш кыраллада жашаган бир ата журтуланы байламлыкларын кенгертиуге салган кыймынына бийик багга береди.

Бу байрам Къабарты-Малкъарны халкларыны бирликлерини, шёлхукларыны эм келишиулуклерини белгиси боллугуна, бизни барыбызны да тин кыйматыбызга саналыгына ийнанам.

Битеу жюрегимден сизни жарык байрам бла алгышлайма, саулык-есеник, жетишимле, насып тежейме.

Адыглары (черкеслилени) кюнүне аталган материалла 4-чу, 9-чу бетледе басмаландыла.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы К.В. Коковну Агъачда ишлегенлени кюнү бла АЛГЫШЛАУ

Къабарты-Малкъарда агъачланы жаны бла кыйын салган хурметли инсанла!

Сизни профессионал байрамгыыз – Агъачда ишлегенлени кюнү бла – алгышлайма.

Агъач Къабарты-Малкъарны эм магъаналы хазналарындан бириди, аны экономика эм экология байлыгыды. Республиканы тийресинде энчи заповедникле бла парка орналындыла. Сизге салынган борчу магъанасы улдуу – ол табиगत байлыклары сакларга эм кётюрюрге.

Республиканы агъач мюлкюнде ишлерин сюген, билген, кыйын жумушларын бет жарыкты толтурган бийик профессионал устала урунадыла. Бёлюмде ишлегенлеге эм ветеранлауга арымай-талмай кюрешгенлери, сайлаган усталыкларына кертиликлери ючюн ыспас этеме.

Бююнлукде сизни алгыгызда агъачланы жангыртуу эм санитар-саулыкландыруу жумушлары кётюргеди, агъач питомникле эм агъач жарашдыруу ызыны айнытуу деген улуу борча салындыла. Шёндюгю излемлеге келишген эм конкурентликке чыдамлы агъач комплексни къурау агъач жарашдыруу жаны бла алчы техногигияланы синдируу бла тюзюлей байламды. Сизни иш кёллюлюгюгюз, сынамыгыыз, алгын тёлюно ахшы юлгюлерине таяну салган борчлары тийишли тамамларга онг берликлерине ийнанам.

Кийик саулык, монглык, Къабарты-Малкъарны игилигине ишигизде жетишимле тежейме.

Жазылыу - 2021

Мындан ары да – «Заман» бла бирге!

Кертиси бла окъуна, ыйыкыла, айла кыалай терк ётуп барадыла. Ма энтта сентябрь жетди. Бу кезиуде уа, тёредеча, келлик жылы биринчи жарымына газетлеге, журналлауга жазылыу кампания башланады.

Сиз, багъалы окъуучуларыбыз, сагъынылган болжалга почтаны кыайсы бёлюмюнде да «Заман» газетге жазылырга боллуксуз. Алты айгга жазылыуу багъасы – 728 сом 76 капек. Бу магъаналы жумушну узакыга созмагыз!

Бизни индексбиз – П 5893

Бешик жырлары бла бирге

Ол Герменчикте тууганды. Атасы Лилни бла анасы Шогенова Сайхатны жети сабийлери болганды: юч жаш бла төрт кыыз. Ала, элде жашап, сабийлерин да анда жүрүгөн жашау марда бла юйреткендиге. Аланы кыйсы да жерде ишлей, малгъа кырай билгенди.

Сайлау

Эл школну бошагандан сора ол врач болурга дегенди, алай а, Нальчикке келгенлей, музыка училищеге аладыла деп эшитип, кыагытларын ары берип кыйоганды. Ол тюз сайлау болганын жашау көргүзгөнди. Кыйсы бөлүмгө барырга сүйгенин сорганларында, ол, фортепианону атын билмей: «Улуу кыра кыбузда согъарга»

эгечлерим да анга кышулуп жиягъанда, атам тыйганды ол кыагыны. Мен анга бек ыразыма, – дейди Владимир Молов. – Ашым он литр айран бла жыйырма нартох галау болуучу эди ыйыкыга...

Нотала кыйын юйретилгендиге
Ноталаны ангылау кыйын келгенди анга. Ары дери ала-

ваторияны аспирантурасын бошаганды. Атасы ауушуп, эгечлери тышына чыгып, анасы кыарт болуп, болушалмай, ол стипендияга окыганын жашырмайды.

Саратовда заманында ол «Накулен» бла «Сармахо» атлы капеллаларын, биринчи толу кыабарты операны – «Даханогону» жазганды. Кеси аланы ойнаган оркестрге дирижёр

«Сени сыймеклигинг» И. Кашежваны...), Владимир Молов бизниклини назмуларына да жазганды жырла. Кыйылыны Кыйсыны «Ананы кыоллары», «Тууган жерим кёгю», «Кызылагъа жыр», «Сабиле ёлмесинле» деген назмуларына романсла бла жырла этгенди. Гыттыулары Максимни сёзлери «Хамидияда эрттегили тепсеу барды», «Байрамлы Нальчик», «Мени жерим – Кыабарты-Малкыар», «Мен, тангга тубей, мамырлыккыны юсюнден жырлайма», «Жыр учады эркин тууган жеримде» деген эм башха назмуларына жырла жазганды.

Моловну А.Кешоковну чыгармасына кёре «Загги, любовь, еще одну звезду» деген романы уа тынгылаучула бек сыйленгенди. Ол жылда 3. Аксировну «Лашин» деген поэмасына кёре жазылган драмагъа музыка да жазганды ол.

Биринчи кыабарты операныча, балетни да – «Таулары

Даража

МУЗЫКАНЫ КЕНГ, АЖАЙЫП ДУНИЯСЫНДА ЖОЛУЧУ

Россеини, Кыабарты-Малкыарны да искусстволарыны сыйлы кыулукчусу, КМР-ни Кырал саугасыны лауреаты Владимир Молов республикада, андан тышында да белгили композиторду. Быйыл анга сексен жыл болады.

Юй бийчеси Мария эм кызылары Мадина, Лина, Ляна, Мая бла.

Алай а бу юйюрню башхалдан айырма этген бир шарт болганды – ала жырларга, кыбуз согъарга да уста болгандыла. Сайхат кеси да белгили кыбузчу эди. Музыкага тартынуу да аны бешик жырлары бла бирге киргенди сабийлерини кыалларына.

Атасы Лил а орус-япон урушка кыатышып, анда махтаулу сермешгенди. Ол орус, малкыар тиллени иги билгенин, аны жашаудан терен ангыламы болганын жашы ётхемлик бла айтады.

«Элде айырма жаш...»

Владимир чыгармачылык жолун назмуладан бла кысыха халарладан башлаганды. Школда аны ол тасхасын биринчи биргесине окыгандыла. Ол аны билген адамла юйретгенча, кыабартылы назмучу Бетал Куашевха элтгенди.

«Ол заманда Бетал бусагытдагы кытап басма ишлеген жерде эди. Ол мен эки дефтеримде болганын окыгунчу, мени бөлмей тынгылаганды. Бюгюн да сейир этеме аны тёзюмлюгоне. Мен а аны бла ушагымдан сора назмуларыма макъам тагып, башлаганма. Кыарындашым Шихарбий моряк эди. Ол мени аллай хунерими билип, мандолина алып келген эди саугага. Терк юйренгенме анда согъа. Алай бла элде биринчи жаш болганма».

ны болганыларын, кыалганыларын да билмей, ол музыка кырап турганды. Жазып юйренгендинде уа, хар бир жангы чыгармасын училищени директору Мусса Хасановха бла завучу Яков Стрельцовха, устазлары Трувор Шейблерге, Николаи Пахомовха, Майя Коковага чапдырып турганды.

Ала таукел этгендиге, юйреткендиге. Экинчи курсда болганында Молов жети жыр жазганды 3.Налоевни, Ф.Балкарованы, Х.Шогеновну, А.Шомаховну назмуларына. Аланы Б.Кужев бла Х. Кунижев жырлагандыла республикалы

СССР-ни композиторларыны союзуну IV съездинде. Онгдан солгъа: Владимир Молов, Наталья Гасташева, Хажбекер Хавпачев, Аслан Дауров, Байчеккулары Абидин.

да болганды. Аны юсюнден ара шахарда газетле окыуна жазгандыла.

«Биз сенден кёп зат сакълайбыз»

Андан 1965 жылда кыайтханды Нальчикке Молов. Аны олсагыт кеси окыуп кеткен музыка училищеге ийгендиге ишлерге. Экинчи жыл а РСФСР-ни Композиторла союзуну алгандыла. Ол мында музыка жаны бла этилген ишлеге, эки кере да декадалага кыатышханды. Совет Союзну республикаларында Кыабарты-Малкыарны кюнлерин бардырганды.

1967 жылда уа Владимирни Кыабарты-Малкыар кырал филармонияны художестволу таматасы этгендиге. «Ол заманда маданият министри Эфендиланы Килостан эди. Ол манга: «Волода, сени теоретикча, композиторча да терен билиминг барды. Ол фахмунгу хайырланып, оркестрни программасын жангырт. Биз сенден кёп зат сакълайбыз. Бизники Шимал Кавказда оркестрлени бек игиси болурга керекди», – деген эди.

Х.Хавпачев филармонияны директору эди. Ала талай жылны жарашып ишлегендиге. Не кыйын болса да, Молов композиторлук ишин бардыргыла турганды.

Жырла, романсла, сахна оюнлагъа музыка

Кыабарты поэтини чыгармаларына жазганча (Б. Кайгермазовну «Лескени кыыз», Л. Гужоковну «Псындахачы кыыз», «Элбрусну жыры»,

тауруху» бла «Нартла» – Владимир аспирантурада окуй туруп кыураганды. «Миллет композиторлагъа, жангы чыгармаларын тизгенде, кеслени халкыларыны тарыхларына, фольклорларына, адетлерине таянган төреду», – дейди Молов, ол кюнлени эсине тоюуре.

Ол бир кыауум сахна оюннга, «Таула кыатында» деген киногъа да музыка жазганды. Сабийлеге деп да энчи кытапла толтурганды. Аладан бири «Люська – Арсланни кызы» дегенди. Дагыда Молов Гинжи театр салган «Сууук жюрек», «Алтын кыолла», «Халал арслан» деген оюнланы ариу макъамла бла айбатлаганды.

Бюгюн да кыаламы

Кыолундады

1976 жылда аны маданият министрени орубасарыны кыулугъуна салгандыла. Ол бу жууаплы жерде онжети жыл ишлегенди. Ол заманын ичинде «Кабардинка» атлы кырал академия тепсеу ансамблени биргесине кёп кыраллада болганды.

Алай айланганында, ол Латин Америкадан, Скандинавиядан башлап, кёп халкылары маданиятлары, санатлары бла шагъырей болганды. Ала аны чыгармачылык илхамына жангы нюр, жангы жарык боюла кыошхандыла.

Владимир Молов бюгюн да кыаламын кыолундан кетермеиди. Аны республиканы жыр санатына, маданиятына салган кыйыны уллуду. Ыспасы, намысы, сыйы да – анга кёре.

МУСУКАЛАНЫ Сакинат.

«Камбот и Ляца» операны премьерасындан сора. Онгдан солгъа: Эфендиланы Фуад, Пшикан Таов, Черкелсаны Георгий бла.

сюеме», – дегинине бюгюн кеси да кюледу.

«Мен мандолинамы да алып, комиссияны аллында асыры жырлагандан, Хажбекер Хавпачев: «Молов, муслийман эсенг, тохта! Алабыз!» – деген эди, дейди композитор. – Шейблер а: «Биз фахмуну жашланы излеп айланабыз эл сайын. Была уа шахар орамлада айлана кёрем», – деп кыошханды.

Молов анда дирижёр эм хор бөлүмге тошгенди. Сау ай озуп, алай билгендиге ахлулары ол ары киргенин.

«Мен кыйда окыганымы билгенде, анам: «Андан эсе ёлеим! Ким көргенди Кыран окыгъан артист болуп?» – деп,

радиоа. Ол жаш адамга кыалай кыуанч болганын кыалай айталган?»

Ол жыл Россеини Композитор союзундан келген А.Новиков, аланы эшитип, жаш композиторну кесине чакырганды. Анда уа В.Мурадели, С.Агабабов, белгили окыу юйлени профессорлары... «Экинчи кюн манга композитор деп атаган эдиле. Ол насып эди», – деп эсгереди ол.

Биринчи

кыабарты опера

Училищеден сора Молов Саратовда Л. Собинов атлы консерваторияда окуганды. Ызы бла Тбилисиде консер-

Чариш

Хорлагъанлагъа – грамотала, майдалла, телефонла

Яникойну Муслиман организациясыны башламлыгы эм Чегем районну администрациясыны ахча болушлугу бла атлыланы араларында «Яникойну жигиттери» деген жаш тѳлю фестиваль ѳтгенди. Аны курап ѳтдорген эпни ийманы **Элеккуланы Хасан** хажи болганды.

Яникойну Муслиман организациясыны башламлыгы эм Мир посѳлканы келечилери да кытышхандыла.

Эришулеге уллуну-гитче ни да сейрлерни болгъаны хакъды. Нек дегенде, заукълукъдан сора да, алчы жерлеге чыкъланлагъа саугъала бек игиле здиле.

Хасан хажи билдиргенича, жашлагъа жыл санлары-

чы кыаумгъа юч жыллары толмагъанла киргендиле. Экинчисине – асыл кыумалыла (чистокровные) эм ючюнчосюне уа кыалгъан башхалары.

Алай бла «Абрек» деген араплы атда биринчи жерге **Къалабекланы Алий** чыкъланды. Дагъыда бу категорияда ингилизли породалы «Нюр» деген атда **Аккайланы Шамил** экинчи болганды. **Атаккуланы Зейтун** а «Орликде» ючюнчю жерни алганды.

«Орликде» дагъыда аны кыарындашы **Залим** эрише, юч жыллары толмагъанланы араларында 1 жерни чыкъландырмаганды.

Бу категорияда экинчи уа «Апачи» деген атында **Уяналаны Магомед** болганды. **Къаракызыланы Хаким** а «Уян» деген аты бла ючюнчю келгенди.

Ючюнчю кыаумда уа **Уяналаны Элдар** «Мальчикде» биринчи келгенди. **Тюменланы Тахир** а «Баронда» «кюмюшге» тийишли болганды. **Аликберланы Ахмат** а «Фарлет» деген атында ючюнчю жерге чыкъланды.

Хорлагъанла барысы да сыйлы грамотала, майдалла эм даражалы хуржун телефонла бла саугъалангандыла.

ТАПАСХАНЛАНЫ Аминат.

ат кыатышхандыла. Быллай чаришни жашла эрттенден да сакълай здиле десем, ѳт-

на кѳре чек жокъду. Алай атланы уа юч категориягъа ѳблюрге тошгенди. Бирин-

ТАБИЙГАТ

Сейир-тамашагъа кыалдыргъан ташла

Кюз артында Гестенти суу аз келген кѳзюде аны жагъларында айлансанг, таш куртла кѳресе. Тау суула уллу череклеге жеттинчи кѳп тыйгъычладан ѳтедиле.

Бийик чыранладан башлап, уллудан уллу бола, бир тапхырдан башха тапхыргъа секире, тар жерледе кытуруп кыайры эсе да ашыгы бараддыла энишге. Тюз жерге жетгенлей а, кыыйнылыкъдан кытуулганча, неда ауурлукъну юсеринден атан кибик, шошжа айланг, кенг жайылдыла.

Алай бла черекни онг жанын таш тѳбеле уллу жерни аладыла. Мында ташланы, юзмезни суу кеси тап орнатханды. Бу да черекни деменгилликеринден эмда ариулукъларындан бири болур. Адам улуну быллай зат этерге кыолундан беллик тыйюлдо.

Илму адабиятта айтылганна кѳре, шимал жарым шарда черекле кеслерини онг жанларын бек жуауды-

ла. Быллай жерледе кѳп тюрлю-тюрлю ташла бардыла. Алагъа кыарай баргъанда, кѳбюсюне ушамагъан, энчилеге тѳбейсе. Кеслер да, кыалгъанлача, кѳп тыйюлдоле, анда-мында атылып турадыла.

Тыш кыарамлары-тѳгерек эм жасы, кыара, кѳксюл, кыызгылдым, кыара мор эм кюл бетлидиле. Башха тѳгерек малалыла да бардыла. Алай ала, былача ариу, тюз бирча тѳгерек тыйюлдоле.

Тыш тюрлерни быллай болгъанлары ючюн кѳзлеринг

былагъа илининп кыалады. Аланы кыалгъанладан уллу башхалыкълары – юслерин гитче чунгурчукъла басып турадыла. Ичлери да алайды. Дагъыда гитче ташла, бир бирлерине жабышып, бир уллу жыйымдык болуп, сууну боюнунда эм андан тышында жангъы соеледила.

Дунияны башында кѳп жукъланган эм ишлеген вулканла бардыла. Бизни республикада ала Минги Тау эм Чегем бла Гестенти черекле айырылган жерде, Тѳбен Чегем элини тийресиндедиле. Была жукълан-

ган, от жанган тауладыла. Башында энчи айтылган ташла, от жанган тауланы лаваларындан жарты кюйгендедиле. Сора была вулканны шартларыдыла дегер боллукъду. Алагъа кыолунг бла тийсенг, суу ташлача сыйдам тыйюлдоле, зыбырдыла эм кыатыдыла. Не гитчеси да ауурду. Башха зыбыр ташлача, ютюргою бла таш тийгенлей окъуна муру болуп кыалмайдыла.

Быллай шартлары болгъаны себепли быладан алгын тынгылы суу тирмен ташла ишлеп тургандыла. Бусагъатда быллай ишле бла бир адам да кюрешмейди. Алай жаш тѳлю уллу суу тирменнге керекле хазырламыс да, эки гитче ташны ютюргою бла жарашдырып, кыол тирмен кыураса окъуна, таулуланы алаMAT усталыкъларындан бири эслеринде кыалыр эди.

БЕККИЛАНЫ Омар.
Былым эл.

лады, алай ала тирилей турургъа тийишлидиле, алай тыйюл эсе, кыойланы ызындан жеталлык тыйюлдоле.

Аякъларында бармакълары узун халлыдыла, ол алагъа таулада чабаргъа болушады. Бѳрюбасланы бурунларында гуппурлары барды. Санлары узунду эм кѳкюреклери энишгерекдеди, ол а ѳпкелерини эркинликлерин эм кеслерини кючлюклерин белгилейди.

Кыарачай парийлени тюрсюнлери бѳрююкюне ушайды, аны ючюн сюрюучюле аланы кыуакъларын бла кыуйрукъларын кеседиле, кыарангыда неда туманда кийик жаныуар бла ажашдырып анга окъ атдырмазча.

ТЕКЕЛАНЫ Ислам.
«Аргументы и факты» газет.

Тип байлыгыбыз

Чабакъла, айырычабакъ маталлыла

Азыбаш – красноѳрка мелкая
Айбалыкъ – рыба-луна
Айырычабакъ – рак
Акъ амур – амур белый
Акъ балыкъ – белуга большая
Акъ окълан – белуга
Акъ чабакъ – голавль
Акъбурун чабакъ – белорыбица
Ала чабакъ – гамбузия, форель
Алабалыкъ – барбус
Алабугъа – окунь
Амур – амур

Балыкъ – рыба, глубоководная морская рыба
Балыкъ жилиан – рыба-змея
Бий чабакъ – форель крупная
Гамбал (ганбал) – рыба-буйвол
Гегел чабакъ (гегелек) – лжелопатонос
Голбалыкъ – крылатка
Дѳумерсин – калуга
Диккич (диккиш) – колюшка
Жамбалыкъ (инжики) – плотва
Жилиан чабакъ – угорь
Зеленчук инжики чабакъ – плотва зеленчукская
Итбалыкъ – акула
Кѳк чабакъ – уклейка
Кишиу чабакъ – паппус
Куртпа – белуга маленькая
Кушкыш – ленок

Кыалкыан балыкъ (онг кѳз) – камбала
Кыара балыкъ – линь
Кыара ганбал – буйфало
Кыара тѳш – подуст
Кыарбала – чехонь
Кыарылгъач балыкъ (учхан балыкъ) – летучая рыба
Кызыл чабакъ (маржан балыкъ) – красноѳрка
Кыырсакъ – серушка
Кыыршы – акула
Кюмош чабакъ – карась

Малѳк – жылмыгъый
Маржан чабакъ – красноѳрка крупная
Морсукъ – голец
Мыйыкълы чабакъ – налим; усач
Нарбалыкъ – красноѳрка
Окълан – осѳтр
Палай – сом
Рынчы (ырынчы) – сельдь
Саз балыкъ – густера
Сазан – сазан
Салар – протоптер
Салпыран чабакъ – форель кубанская
Сары чабакъ – рыбец
Сары ыргъай – лещ
Себей чабакъ – брызгун

Сегизакъ – осминог (спрут)
Сулеймен чабакъ – лосось крупный
Суу эмеген (итбалык, кыыршы) – акула
Табан чабакъ – карась маленький
Такъгъаз – лещ маленький
Тамасу (тамыс) – быстрянка
Тампан – карась-малютка
Тарым чабакъ – лещ крупный
Ташбаш чабакъ – бычок
Ташман – минога
Тенгиз аначы – медуза
Тенгиз жер – морской чѳрт
Тенгиз маран – пелагида
Менгиз сарыуек – морской дракон
Тенгиз тай – морской конѳк
Терк балыкъ – вола
Токъмакъбаш (ташбаш чабакъ) – бычок

Туртай – вола крупная
Турна балыкъ – щука мелкая
Турна чабакъ – мурзак
Турпан – скат
Туума чабакъ (сюлемен (сулеймен) чабакъ) – лосось
Тыппысык (тыппыздык) – пузанок
Тюлке – тюлька
Узун чабакъ – судак
Учхан балыкъ – летучая рыба
Халал чабакъ (алабугъа) – окунь
Харам чабакъ – ѳрш; сом
Хохана – окунь крупный
Чабакъ (балык) – рыба
Чарта – карась крупный
Чартан – краб
Чемчек – тарань
Чирги балыкъ – рыба-игла
Чукъчан – чукучан
Чырмауукъ чабакъ – вьюнок
Шаббут – жерех
Ушамдыл – шемая
Шышман (шишмен) – толстолобик
Ылышыкъ – щука крупная
Ыргъай – щука
Ырынчы – сельдь
Юзмѳз балыкъ (чабакъ) – пескаръ

СУРАТ ЭТЮД

Холамы тик кыялары - ёмюрлени шагъатлары.

Пенсия фонд

Артыкъ тыйгычланы кетере

Жашау-турмуш болумланы игилендириуге алынган кредит борчну неда аны процентлерин төлеуге кьоратыу бла байламлы административ жумушланы болжалларын азайтыр муратда аналыкъны капиталны хайырланыуу юсюнден заявляниялары тюзюнлей банклагъа берирге боллукъду. Аны юсюнден билдиредиле Россейни Пенсия фонду (ПФ) регионда бёлюмюню пресс-службасы билдиреди.

Ол муратда фонд «Сбербанк», ВТБ,

«Россельхозбанк», «Связь-Банк», «ФК Открытие» кредит учрежденияла бла келишимле тауусханды. Финанс махкемелеге сертификатны иесинден неда аны юйдегисинден заявляние келгенлей, ол ПФ-ха документлени иеди. Алагъа фондда беш ишчи кюнню ичинде кьаралады. Заявляние кьабыл кёрюлсе, ачча иесине юч ишчи кюнден кеч кьалмай ётдюроледи.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Эсгертиу

Жаныуарла да багъууну излейдиле

Ветеринария эмда фитосанитария надзор этиу жаны бла федерал службаны КъМР-де Управлениасында юй жаныуарланы саулыкларына, аланы тутугъа эмда хайырланыууға иелери жууаплы болургъа тийишлисин эсгертедиле. Итле, киштикле, башхала да жыл сайын профилактика вакцинацияны ётерге керекдиле. Кеслеринде да иели болгъанларына шагъатлыкъ этген белгилери (эн, тамгъа, чип) болургъа тийишлиди, деп билдиргендиле ведомстводан.

Дагъыда аланы кирлерин, кырылсала – мыллыкларын да кьайда болса да атаргъа жарамайды. Аладан ауруула жайылыргъа боллукъдула. Ёлген хайуанни неда жаныуарны ветеринария службасы билдирип, энчи белгиленген жерлеге элтирге керекди.

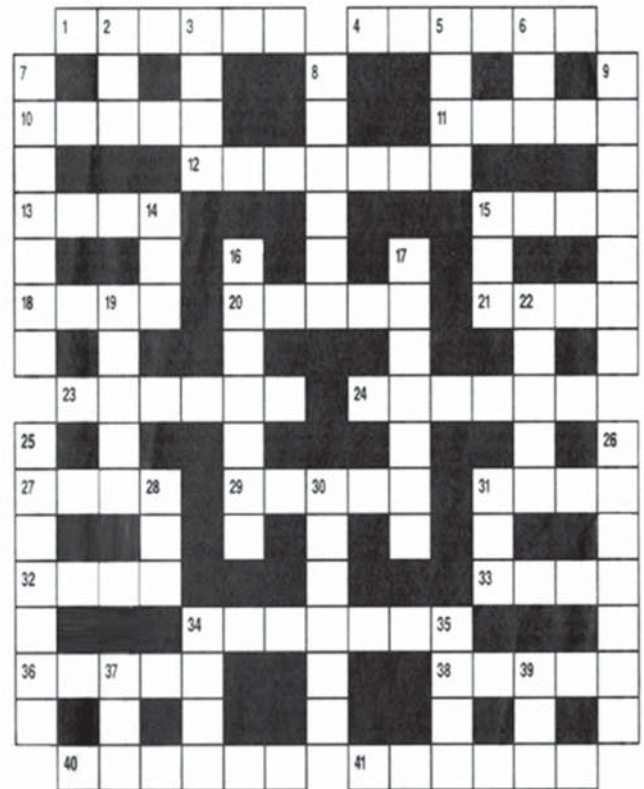
Ветеринария жаны бла жорукъланы сансыз этгенле, юйде тутхан жаныуарларына вакцинация этмегенле, башха излемлеге да келиширге соймегенле

РФ-ни административ кодексине кёре жууапха тартыллыкъдыла. Соруулары болгъанла Россельхознадзорну республикада бёлюмюне селешсинле. Аны адреси: **Нальчик, Ленин атлы проспект, 54. Телефон номерлери: 8 (8662) 77-81-49; 8 (8662) 77-82-49.**

УЛБАШЛАНЫ Мурат хазырлагъанды.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 1. Киши жеринде ол болгъандан эсе, кеси жеринде олтан болгъан игиди дейдиле. 4. Гыржын этгенде аны тылыгъа кьошадыла. 10. Аллаи таулу аты бла Приморьеде кёл барды. 11. Кийик болуп кьалган киштик. 12. Эркинлик. 13. Башы кир рир жер. 15. Эр киши ат. 18. Къяны кьабыргъасында тапкырчыкъ.. 20. Не этерге билмей, кьайгыда туруу. 21. Шаркъ кьыраллада тамата. 23. Адамгъа сакъларгъа берлиген зат. 24. Затны кем бола барыуу. 27. Аманлыкъ. 29. Кёндеден тийресинде тар. 31. Таулу сауут. 32. Аскер жыйын. 33. Ууакъ этилген мирзеу. 34. Керти, иги иш этиу. 36. Ыразылыкъ. 38. жаш тёлү кьууанча жыры бирден бирге ётгени. 40. Сатыучугъа

кёрек адам. 41. Тукъум бёлюм.

ЁРЕСИНЕ: 2. Малкъар алим Айша-ланы 3. Ийнеклик. 5. Жети кюн санау. 6. Бек бай адам. 7. Игилик. 8. Шерияты юсюнден дерс беруу. 9. Спортчуну торлюсю. 14. Аны бла киргени жаланда дуниясын алышса тас этеди адам. 15. Жара кьойгъан ыз. 16. Бизде шахаргъа кьошулган тийре. 17. Белгили малкъар поэт. 19. Малкъар жазуучу Созайланы 22. Кёп зат кьошулуп этилген хантус. 25. Бек сейир, айтылган. 26. Кёндеден бла ётуп, кёпле мал тутухан уллу жайлыкъ. 28. Орта. 30. Аман кьылыкъ. 31. Жумушакъ тюкю кьанатлы. 34. Жюрекке сабыр этген сёз. 35. Уллу юй. 37. Буруну бла кесине болушхан уллу жаныуар. 39. Таулу суйген.

ГАЗЕТНИ 109-ЧУ НОМЕРИНДЕ
БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУАПЛАРЫ:

Энине: 1. Жаухар. 4. Къямичи. 10. Сатыу. 11. Ранды. 12. Алагожа. 13. Арба. 15. Алчы. 18. Ынна. 20. Бабас. 21. Агъач. 23. Арауан. 24. Мужура. 27. Хата. 29. Ляляу. 31. Чана. 32. Рота. 33. Къала. 34. Акъмыйыкъ. 36. Ырпыс. 38. Ызлыкъ. 40. Ахшыла. 41. Азаплы.

Ёресине: 2. Ант. 3. Хауа. 5. Мара. 6. Чин. 7. Усталыкъ. 8. Магриб. 9. Къызылча. 14. Аба. 15. Ана. 16. Абхазлы. 17. Асыулукъ. 19. Нарат. 22. Гуржа. 25. Ахырыз. 26. Къаланкъа. 28. Ара. 30. Латыра. 31. Чыкъ. 34. Ассы. 35. Къына. 37. Пух. 39. Лал.

Учредитель: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствоу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:
ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редакторну орунбасары),
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редакторну орунбасары),
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь),
ТРАМЛАНЫ Зухура,
МУСУКАЛАНЫ Сакينات,
ТИКАЛАНЫ Фатима,
УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликлерин кьоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.
Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа "КъМР-Медиа" ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Издательство «Южный регион» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Ставрополь край, Ессентуки ш., Никольский орам, 5а

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда кьол салынады. 20.00 сагъатда кьол салынганды.

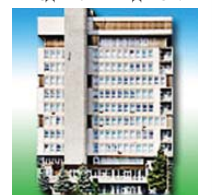
ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Кетенчиланы Зульфия,
Кучукъланы Сафият - жууаплы секретары орунбасарлары; Бийчеккуланы Жаннета (1,2,3,11-чи бетле), Геляяланы Валя (4,9,10,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 1253 экз. Заказ № 1940

Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин атлы проспект, 5
электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru